

Discurs del Dr. Ferran Sancho a l'acte acadèmic de presa de possessió com a rector de la UAB.

22 de juny de 2012, sala d'Actes del Rectorat de la UAB

Vull començar amb unes paraules d'agraïment a la rectora Ana Ripoll i al seu Equip de Govern per la dedicació, esforç i entusiasme amb què han conduït la nostra universitat en temps difícils i convulsos. La teva feina, Ana, no ha estat gens fàcil i has hagut d'entomar uns temps que ningú no hagués pogut imaginar fa quatre anys quan vas prendre possessió del càrrec. Magnífica Ana, moltes gràcies.

Vull agrair també a la Dra. Margarida Arboix, al Dr. Joaquim Coll i al Dr. Pere Solà la seva generositat personal per presentar-se a la campanya electoral i la seva contribució a fer créixer l'interès de tota la comunitat per als afers de la Universitat; com a resultat, hem tingut un altíssim nivell de participació en el procés electoral i una campanya electoral que sens dubte ha estat possiblement la més competida de la història de la UAB. És una molt bona notícia sobre la salut democràtica de la nostra universitat.

Agrair a tots els que ens han votat per la confiança atorgada i, als que no ho van fer, dir-los que esperem fer-nos mereixedors de la seva confiança amb la nostra gestió.

Agrair als companys d'aventura electoral, els futurs membres de l'equip de govern, la seva il·lusió, les seves idees i la seva empenta; sense ells i elles avui difícilment seríem aquí en aquest acte. Hem treballat plegats i identificats amb una idea sobre què pensem que és i què volem que sigui la UAB; tenim un equip de persones compromeses amb la UAB i desitgem que aquest sentiment de

compromís siguem capaços de transmetre'l i de contagiar-lo a tota la comunitat.

Agrair als meus professors i mestres el seu suport quan, en els meus inicis acabat de llicenciar, més desorientat estava i més consells assenyats necessitava.

Agrair als meus estudiants, de totes les generacions, el seu estímul per la seva fam de coneixement i les ganes infinites d'aprendre.

Agrair als amics i amigues que m'han donat suport i consells encertats en els moments difícils, i que han estat sempre disponibles per donar un i dos cops de mà, en persona o a través del telèfon mòbil, a qualsevol hora.

I, finalment, agrair a la meva família el seu suport indestructible i la seva santa paciència per aguantar durant tot el llarg procés preelectoral i electoral un dia les meves neures i un altre dia els meus silencis.

De nou, moltíssimes gràcies a tothom.

Vaig entrar per primera vegada en aquesta sala l'any 1986, com a representant de la Facultat d'Econòmiques en el Claustre. Tocava escollir rector entre els doctor Pasqual i el doctor Cufí. Vaig quedar molt impressionat per la sociologia de l'acte electoral, la qualitat dels candidats i els seus discursos programàtics. Us confesso que no recordo qui vaig votar i us confesso també que, per la meva manca d'experiència institucional, era incapaç de distingir amb claredat què era el que els candidats ens proposaven i en què es diferenciaven. Potser no vaig ser l'únic en tenir aquesta dificultat. Recordareu, bastants de vosaltres, que hi va haver un empat absolut, crec que dues o tres vegades, fins que al final es va imposar la sensatesa, les candidatures van pactar i el doctor Pasqual va ser escollit rector.

Us puc ben dir també que, en aquell moment, mai no hauria pensat que avui estaria aquí davant vostre en aquest acte de presa de

possessió com a nou rector de la UAB. Però aquí som avui i us puc assegurar que és per a mi l'honor més gran al qual mai podia aspirar en la meva carrera acadèmica.

Recordo molt bé les paraules del rector Lluís Ferrer el dia de la seva presa de possessió. Ens va dir, entre altres coses, que veient les fotos dels seus antecessors a la Sala de Junes, li costava veure's a si mateix com a rector. Amic Lluís, no saps quina raó tenies; són fotos de persones que veritablement impressionen i tinc exactament la mateixa sensació que tenies tu, potser fins i tot més accentuada perquè en el meu cas, a sobre, passaré a ser el primer rector que ha estat alumne i s'ha llicenciat a la UAB.

Va ser l'any 1998 quan el rector Carles Solà em va incorporar al seu equip com un dels dos vicerectors d'Investigació, en comandita amb Lluís Ferrer. Vaig passar al cap de poc temps al Vicerectorat de Professorat i em va tocar gestionar l'anomenat *document de Claustre*. Aquells quatre anys van ser un veritable màster pràctic en gestió pública. Vaig descobrir moltes coses, vaig conèixer moltes persones del món acadèmic i del món professional i vaig aprendre a estimar encara més la nostra universitat.

La visió panoràmica, però també en profunditat, de la UAB em va ensenyar que gràcies a la inversió pública i gràcies als esforços i les idees de moltes persones s'havia construït una molt bona universitat pública. La inversió pública sens dubte és necessària però no sempre és suficient i tenim un bon nombre d'exemples que ho demostren. Són les persones les que fan la diferència i aquí a l'Autònoma hem tingut la sort de tenir persones amb una visió de futur sobre com havia de ser i com s'havia de construir una universitat pública i de qualitat, i els fets demostraran que van saber exercir responsablement l'autonomia universitària.

Les dades objectives sobre productivitat científica posen de manifest els bons resultats de la UAB en el context espanyol i també, potser

amb una mica més de modèstia, en l'uropeu. Som una universitat oberta al món pel que fa a la recerca i l'educació superior: rebem i enviem investigadors amb la més absoluta normalitat, els nostres acadèmics signen treballs amb acadèmics d'arreu amb la més absoluta normalitat, participem en projectes competitius internacionals amb la més absoluta normalitat, assistim als congressos internacionals de referència amb la més absoluta normalitat, rebem i enviem estudiants de grau i postgrau amb la més absoluta normalitat, hem produït de manera regular, sistemàtica i satisfactòria generacions de llicenciats i doctors, i ara de graduats i postgraduats.

Hem donat per fet durant molt de temps que aquestes accions i aquesta manera de ser i de fer “amb la més absoluta normalitat” eren un tret distintiu i permanent de la UAB. I que aquests valors de qualitat acadèmica i científica serien reconeguts i, en conseqüència, protegits per les administracions. Ara ens trobem en una situació de crisi que ja no és només crisi econòmica sinó també social. Els pilars essencials de l'estat del benestar —sanitat, educació, seguretat social— estan en dubte. La pèssima gestió de bona part del sector financer requereix ara un rescat per a evitar una fallida sistèmica. Una gestió pressupostària a curt termini dels nostres governs tampoc no ha ajudat. El nivell d'endeutament de l'economia espanyola, tant el del sector públic com també i molt especialment el del sector privat, estrangula i posa en perill la sostenibilitat del conjunt dels serveis públics essencials i, en particular, posa en risc les nostres universitats.

El risc de caiguda de la qualitat en les universitats és real i hem de ser molt conscients que les decisions d'avui sobre què s'inverteix en universitats tenen implicacions de manera immediata, però el que és encara més rellevant és l'efecte diferit acumulatiu que generen. Si assignar recursos al sistema universitari és una inversió, com creiem que ho és, el seu efecte és sobre l'estoc de capital humà i científic.

Quan patim una desinversió, per la mateixa regla de tres, tenim una disminució permanent en l'estoc de capital; en altres paraules, la desinversió implicarà reduccions permanents en l'oferta de serveis docents i restringirà la capacitat creativa dels grups de recerca. L'efecte reductor és, per tant, permanent i té conseqüències perilloses sobre la sostenibilitat científica del sistema universitari.

Aquesta desinversió és francament preocupant i cal preguntar-nos si només és conseqüència de la crisi econòmica. Si mirem al nostre veí del nord, França, constatem que hi ha altres concepcions sobre l'educació superior i que altres polítiques d'inversió en universitats i recerca són possibles. Us recomano llegir l'entrevista a la nova ministra francesa d'Educació en el diari *Le Monde* el dia 3 de juny d'enguany.

Necessitem, per tant, que el nostre govern lideri i prioritzi el què és essencial per al benestar de la comunitat. Ha de decidir i dir amb claredat i amb fets si vol que Catalunya tingui universitats públiques punteres i, en aquest cas, ha de posar els recursos necessaris per assolir aquest objectiu i explicitar les exigències de qualitat que comporten. No ens espanta, ans al contrari, ens estimula que se'ns avaluï pels resultats, perquè hi ha evidències incontestables que fem la nostra feina amb professionalitat i rigor.

Com que els resultats de la nostra activitat són bons, benvinguda sigui qualsevol avaluació dels nostres *output*; ens resistirem si, en canvi, se'ns vol controlar en els *input* (com fem les coses) perquè això seria desballestar l'autonomia universitària. No ens hem de confondre i cadascú ha d'actuar en el seu propi àmbit de responsabilitat.

Si volem que el sistema universitari públic sigui sostenible, és imprescindible que l'aposta pel sistema públic d'universitats sigui **ferma**, **estable** en el temps, **transparent** en els criteris i **incentivadora** de la qualitat. Reduccions de gairebé el 20 % en dos

anys (2011 i 2012) són devastadores per al sistema. Trista però certa ha estat la soledat del sistema universitari públic davant de la reducció pressupostària. No sabem ben bé quina és l'opinió dels partits, ni la de les institucions professionals, ni tampoc la de l'anomenada societat civil.

Com tirarem endavant? Necessitem un model solvent de finançament que sigui estable en el temps i suficient per garantir les missions de la universitat; necessitem i reclamem que el deute econòmic reconegut s'aboni, primer perquè és reconegut i segon perquè és necessari per a garantir una política de tresoreria fluida i solvent; necessitem una definició clara de quin model d'universitat tenen en ment les nostres autoritats i necessitem que aquest model sigui debatut i conegut per la societat. Anem cap a una universitat anglosaxona on els usuaris es consideren beneficiaris i són, per tant, els responsables principals del seu finançament? O anem cap a una universitat més continental, on es considera l'educació superior un bé públic essencial i proveïdor d'externalitats socials i, en conseqüència, majoritàriament finançada amb recursos públics? Per raons de cohesió social, nosaltres creiem més en un model continental que obri l'accés al coneixement superior a totes les capes de la societat.

Necessitem també poder exercir l'autonomia universitària en la política de selecció del nostre personal. Hem de poder participar en l'arena global de la contractació de científics, però la rigidesa del sistema amb sous tarifats i poc atractius ho fa difícil. No demanem liberalització, però sí demanem certa flexibilitat en la definició de les figures contractuals, especialment per als joves investigadors. Per intentar contractar bons acadèmics, és precís poder oferir condicions competitives i, ara, això és francament difícil.

Necessitem estabilitat en el finançament però també ens cal estabilitat en el marc regulador. Els canvis sobtats i no debatuts,

imposats d'urgència per la via de *orden y mando*, tipus decret Wert, no ajuden. El nostre país és un país hiperregulat i la universitat pública no és cap excepció. Tenim, a més, una distorsió estructural en la regulació: qui més regula en universitats (el Ministeri) no té competències econòmiques i qui les té (la Generalitat) és qui menys pot regular. Surt molt barat, pràcticament gratis, ser el gran regulador del sistema universitari. Quan les decisions polítiques no tenen en compte ni són responsables dels costos econòmics que se'n deriven, no anem bé.

Som plenament conscients que tenim davant nostre un mandat molt complex per les enormes dificultats que es deriven de la crisi econòmica, però també per les decisions presses sobre el finançament de les universitats públiques. Creiem que hi ha marge de maniobra si és que hi ha voluntat política; només cal pensar en la xifra que inverteix la Generalitat en el sistema universitari públic (0,38 % del PIB) en comparació de la invertida a la resta d'Espanya (0,53 % del PIB) o de la UE-15 (0,7 % del PIB). Atenció, Catalunya no està ni a l'alçada de la resta d'Espanya i som a la meitat del que s'inverteix en educació superior a l'Europa més avançada.

Caldrà, tanmateix, que actuem **internament**. Ens vam comprometre en la campanya a revisar l'estructura del nostre pressupost per a identificar costos que es poden reduir i ho farem. Prioritzarem el capital humà, que és l'element essencial per desenvolupar les missions fonamentals de docència i de recerca, sobre altres partides de costos estructurals.

Cercarem ingressos addicionals sent ben conscients que no serà gens fàcil en la situació actual de contracció econòmica, però el marge de maniobra que segur que hi ha el sabrem trobar.

Crearem la dotació de la UAB (*endowment*) sobre la base de donacions i mecenatge amb l'objectiu de disposar a mitjà i llarg termini d'un fons propietat de la UAB, el rendiment del qual

permetrà executar polítiques pròpies, especialment lligades a beques i ajuts a l'estudi i al foment de la recerca.

Promourem una descentralització ordenada i impulsarem una simplificació de processos i protocols per a fer més eficaç i àgil la nostra organització i reduir els costos operatius.

Haurem de desenvolupar i desenvoluparem un nou model de dedicació integral del professorat, que identifiqui i reculli les diverses activitats de docència, de recerca/transferència i de gestió que desenvolupa el personal acadèmic i serveixi d'eina de planificació de les necessitats docents i de recursos humans. Explicitarem la relació de llocs de treball, que ha de ser, en l'àmbit del PAS, l'eina per identificar les necessitats i planificar-ne el desplegament temporal.

Sabem que les dificultats són enormes i que probablement estem davant d'un dels períodes més complicats que li ha tocat viure a la nostra universitat i, sens dubte, a la nostra societat. Però també sabem que l'estima que sentim per aquesta casa és una estima compartida per tota la comunitat universitària i estem, per tant, segurs que la suma dels esforços de tots nosaltres involucrats en aquest projecte —PDI, PAS i estudiants— farà que ens en sortim. Tots plegats tenim l'energia, tenim les idees i tenim la voluntat. Com es diu en anglès: *where there is a will, there is a way*.

Moltes gràcies per la vostra atenció.